

וטמא טמא יקרא

יום העצמאות בפתח. מחשבות על האקטואליה של יום זה, שולחות אותי לפרשת תזריע-מצורע, שם מופיעה הלכה הקשורה בנגעים: "וְטִמָּא טִמָּא יִקְרָא" (ויקרא יג, מה). כאשר המצורע פוגש אדם הוא חייב להזהיר אותו שלא ייטמא בגללו, ויִקְרָא: "טִמָּא! טִמָּא!". ציווי אכזרי! הטמא חייב לוותר על צנעת הפרט ולחשוף את עצמו בפני הזולת. אלא, שדווקא בציווי זה מתבטא עיקרון מוסרי עילאי. האדם חייב לחשוף את עצמו, כדי להזהיר את הזולת שלא ייפגע. אם נתרגם עיקרון זה למציאות בת זמננו, הרי ש"וְטִמָּא טִמָּא יִקְרָא" מורה לנו שכל אדם שהוא חולה באיידס, למשל, או במחלת מין אחרת, ומודע לזה חייב לידע על כך, את מי שעשוי לבוא אתו בקשר אינטימי. על אי ההזהרה, חייבת החברה, לדעתי, להעניש. ואם קשר זה נעשה תוך אונס, העונש חייב להיות המקסימלי שהחוק מאפשר.

עד כאן פשט הכתובים. אלא שפעמים רבות ביטויים או פסוקים מוצאים מן ההקשר המקורי במקרא, ומקבלים חיים עצמאיים. זה קרה גם עם הביטוי בו אנו עוסקים כאן. הייתי אולי כמעט עוד ילד כששמעתי הסבר שונה לביטוי: "וְטִמָּא – טִמָּא! יִקְרָא", הטמא קורא לשני טמא. נקטו בקריאה זאת ר' ישעיהו הורביץ, בעל השלי"ה (שני לוחות הברית) וקדמו ר' אפרים לונשיץ, בפירושו הנודע 'כלי יקר' המפנה אותנו אל פתגם קלאסי של החכמים: "כל הפוסל במומו פוסל" (על פי דברי שמואל, קידושין ע"א). החסרונות שאדם רואה אצל אחרים, מצביעים פעמים רבות על פגמים המצויים בו עצמו. האדם משליך על האחר את השדים שבעולמו הפנימי. לפנינו אחד השורשים העמוקים של האנטישמיות.

הפירוש הראשון הוא מוסרי, השני – פסיכולוגי. אך מצאנו גם התייחסות שלישית ב'תפארת שלמה', ספרו של אחד מגדולי החסידות במאה הי"ט, ר' שלמה מראדומסק. פירושו, היונק מעולם המושגים של הקבלה משנה את משמעות המלה 'יִקְרָא'. עד כאן, הבנו את 'יִקְרָא' כ'יכריז'. ר' שלמה מבקש מאתנו שנבין אותו כדברי שמואל הנביא אל עלי הכהן (שמואל א ג, ה): "הֲנִי, כִּי קָרָאתָ לִי". לפי ר' שלמה, האדם קורא כאן אל ניצוצות הקדושה והטוב שנבלעו לפעמים בתחומי הרוע. זאת קביעה קבלית מיסטית, אולם היא מתבטאת בעולמנו הממשי, בטרגדיה הקוסמית היסודית ביותר. פעמים רבות מדי מעורבים הטוב והרע. קליפות, הסמל הקבלי של הרוע והשקר, מקיפות את הטוב, בעוד שניצוצות קדושה נבלעו ברע. נסתפק בדוגמה לא בנלית. תופעות לוואי אינספור יש ברפואה, ומהצד השני מה רבות הן תרופות שניתן להפיק מהרעלים אשר בטבע. אנו חייבים לקרוא לניצוצות הקדושים שגלו ונדחו: "טִמָּא, טִמָּא", היטהר. זו קריאה אל ניצוצות שנדחו בפוליטיקה, בפילוסופיה ולדעתי, מעל לכל, בספרות ובאמנות. יפה קרא ר' שלמה. אולם, עכשיו שנשתנה משמעות ה'יִקְרָא', ארשה לעצמי להוסיף קריאה רביעית, פוליטית וריאליסטית יותר: "וְטִמָּא, טִמָּא יִקְרָא". הטמא קורא לטמא האחר, כדי לכרות עמו ברית. הדוגמה הבולטת ביותר לברית בין הטמאים, התגשמה

במושג ה'ציר', ציר המדינות הפשיסטיות במלחמת העולם השנייה. אך ציר זה אינו לבד. צירים טמאים כל אחד בנוסח שלו, נוצרו ונוצרים מדי פעם בפעם בהיסטוריה האנושית.

צירי הצרים

ביום העצמאות אנו חייבים לשמוח, בפקודה(!), ובו, כבימים הטובים של הלוח היהודי הקלאסי, אין אנו אמורים להכות "על חטא" ולא לקונן על צרותינו. היום, יום חול, מותר לנו לעשות זאת, תוך שאנו משקיפים על ההיסטוריה של מדינת ישראל הצעירה. אכן, ימים אלה שבין יום השואה ליום ירושלים, הם ימים של היסטוריה, היסטוריה שה"היסטוריונים החדשים" רוצים לגזול מאתנו. אינני יכול להתייחס לגופם של דברים. את זה אשאיר להיסטוריונים האחרניים. כיצד אני יודע שהרביזיוניזם, "ההיסטוריה החדשה" טועה? העובדות מלמדות על התיאוריות. תמיכת אחד מהם למשל בחרם האקדמי על ישראל, מוכיחה שהוא אינו יכול להיות חוקר אובייקטיבי של ההיסטוריה של המדינה, מה שהוא טוען נגדנו הציונים. וזאת, אם בכלל יש עדיין עבורו 'אמת היסטורית', דבר שאני מפקפק. אולי, "ההיסטוריה החדשה", שהתחילה עם הקריאה "לקרוא" לניצוצות האמת (הקליפות שלנו) שהיו מצויים בתיאורי אויבי, הפכו עד מהרה לברית עם הטומאה. ואכן, שכתוב תולדות ישראל, מדוד המלך ועד למלחמת ששת הימים, מטיל כתם איום על עצם כתיבת 'היסטוריה'. התקיימה בכתיבה זו התוכחה על הכרם שנהרס (ישעיהו ה, ה): "פֶּרֶץ גָּדָרָו וְהָקָה לְמַרְקָם". זאת, בהיכלי האקדמיות, קל וחומר באינטרנט, בו מלכתחילה אין גדרות. אנו נפקיר לחלוטין את הדורות העתידיים אם לא נחנך להיסטוריה שתהיה חשדנית גם כלפי החשדות, ביקורתית, אך לא מכורה לפוליטיקה.

אכן, עשורי שנות החיים של מדינת ישראל, מצביעים על צירי הטומאה, ש"טמא, טמא יקרא". ההיסטוריה היהודית, ולדעתי העולמית כולה, יכלו להיות שונות אילו אנגליה הייתה נאמנה להכרזת בלפור וזאת בגבולות ארץ ישראל המנדטורית. אנגליה הקימה בין שתי מלחמות העולם ציר טמא ראשון של צוררים, בין האנטי-ציונות הערבית לבין האימפריאליזם הבריטי. הלוא על כך הם הודו במפורש כאשר הכריזו בציניות, "ליהודים אין ברירה אלא להיות לצדנו במלחמה". אינני מסוגל לשכוח את נעילת השערים כאשר מאות אלפים יכלו עדיין להינצל. יותר מכל ביטאו את פשעיה של אנגליה, ומדינות רבות בעקבותיה, ספינות הפליטים, שכיונה של נח, לא מצאו מנוח לכך רגליהם, ונאלצו לחזור לתופת.

בציר הטמא השני שבתולדותנו, הייתה ברית המועצות השותף הבכיר. כדי להגיע להשפעה באזור, היא הפכה לאבי אבות הטומאה והוסיפה לעזרתה הצבאית למדינות ערב את הממד הסמלי. היא הרעילה את הבארות האידאולוגיים של קבוצות אינטלקטואליות שונות, והציגה את מדינת ישראל כחוד החנית של האימפריאליזם. השמאל הרדיקלי שבעולם ינק מלידתו את רעל השנאה האנטי-ישראלית הזאת. הם הפכו את הישראלי והיהודי לסמלי הדיכוי, וסמלים אינם ניתנים להפרכה על ידי המציאות. זאת, על רקע הברית הטמאה שבין האינטרסים הקפיטליסטיים (של אירופה למשל), לבין המדינות המפיקות דלק ובעלי הפטרו-דולרים. אכן, עשינו שגיאות. היו בפעולותינו קליפות, למשל, הקשר עם דרום-אפריקה של האפרטהייד ומכירת נשק למשטרים

מפוקפקים. האם יכולנו לעשות אחרת? אינני יודע. יכול להיות שחטאנו או טעינו. אנו חייבים בחשבון נפש נוקב, ועדיין, חצי נחמה - טומאתם גדולה מטומאתנו.

לעינינו מתפתח ציר טמאים חדש המחבר בין האנטישמיות החדשה והאנטי-ציונות לבין האנטישמיות הקלאסית. החיבור הטמא הזה חי בעולם הערבי מאז המופתי ועד עצם היום הזה. סוריה נותנת פרס לאיש צבא ששתה את דמו של חייל ישראלי ובעת ובעונה אחת מחייה את עלילת דמשק שהיהודים משתמשים בדם. סעודיה העניקה לקסינג'ר כשי רשמי את 'הפרוטוקולים של זקני ציון'. מצרים מייצרת סרטים הממציאים פרקים חדשים לפרוטוקולים אלה. לשיא הגיע אחמדינג'ד, שליט איראן, שחיבר בין אנטי-ציונות והכחשת השואה, חיבור המטמא את הצלע השלישי של הציר, הדת.

האם אחמדינג'ד הוא היטלר? כמובן שלא! יש ביניהם הבדל אחד, ולדעתי יחיד. אחמדינג'ד אינו נאצי, הוא מוכן לחיות עם יהודים שונאי עצמם ושונאי עמם, מלשינים, וודאי עם אנטי-ציונים ושונאי ישראל. יש להם מקום במציאות הפוליטית העכשווית כמשתפי פעולה, ואת זאת הבינו השוליים הקיצוניים שבנטורי קרתא. אנו חייבים להיות ערים לעובדה זאת (המקבילה שלה הייתה נכונה לתקופת מה במשטר הסטליניסטי). היא מחייבת כל אחד מאתנו לאחריות, לא להיכנע למרעילים את דעת הקהל האינטלקטואלי בעולם, ולא להסכים שימאסו את התמונה העצמית שיש לישראלי מן השורה, הישראלי שאיננו עדיין מספיק אינטלקטואלי או אומנותי עד כדי הפיכת טוב לרע ועד כדי פיתוח נטיות התאבדותיות קולקטיביות. אין כחינוך האינטלקטואלי. הוא מצליח להוציא את תלמידיו מעצמנו כדי להרגיש את האחר ואף את האויב. חבל שפעמים רבות מדי, הוא שוכח להחזירם.